

Zdravstvena politika EU - prikaz izvora informacija dostupnih na Internetu

(EU health policy - information resources available on Internet)

Ana Ivičević Uhernik (1), Aleksandar Džakula (2), Luka Vončina (2)

1 Hrvatski zavod za javno zdravstvo
2 Škola narodnog zdravlja "Andrija Štampar"

Ključne riječi: zdravstvena politika, Hrvatska, EU

Djelovanje EU na području zaštite zdravlja

Zdravlje je jedan od prioriteta za građane Europske unije i jedna od glavnih odgovornosti državnih vlasti u članicama EU. Politika EU na području zdravstva zamišljena je kao nadopuna nacionalnim politikama, uz dodatne vrijednosti koje je moguće ostvariti samo na nadnacionalnoj, europskoj razini, primjerice: kontrola i praćenje epidemija koje zahvaćaju više zemalja, slobodan protok pacijenata i zdravstvenog osoblja te praćenje i smanjivanje zdravstvenih nejednakosti između zemalja.

Odjel Europske komisije koji se bavi područjem zdravstva je DG (Directorate-General) SANCO. Osim zdravstvene problematike, područje njegovog djelovanja je i zaštita potrošača te zaštita hrane. Aktivnosti koje provodi DG SANCO obuhvaćaju pripremu strateških dokumenata te legislativnih prijedloga iz područja zdravstva te provedbu i koordinaciju javnozdravstvenog programa. Odjel za javno zdravstvo unutar DG SANCO ima stotinjak zaposlenika, uglavnom smještenih u Luksemburgu koji se bave javnozdravstvenim temama. To je malo, ali važno tijelo Europske unije koje se bavi javnozdravstvenom legislativom, prije svega sigurnošću krvi i krvnih preparata, tkiva i humanih stanica. Također ovaj odjel uključuje regulativu vezanu za potrošnju i oglašavanje duhanskih proizvoda. Značajan dio energije usmjeren je na razmjenu znanja u području zdravstvene politike i modele dobre prakse, a osnaživanje suradnje među članicama EU postaje sve značajnija aktivnost.

Pregled informacija i aktivnosti na području zdravlja dostupan je na Zdravlje-EU portalu (službenom javnozdravstvenom portalu EU) na svim jezicima članica. Kao i u ostalim područjima, i u zdravstvu se legislativa na razini EU donosi samo ukoliko se ocijeni da problem ne može djelotvorno biti riješen na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini. U svome radu DG SANCO surađuje s ostalim EU institucijama, nacionalnim vladama i agencijama, različitim skupinama vezanim uz zdravlje i zdravstvo, poslovnim institucijama, znanstvenicima i stručnjacima. Legislativne prijedloge usvaja Europska komisija, nakon čega se upućuju na razmatranje Vijeću i Europskom parlamentu.

Razvija se i zdravstveni informacijski sustav EU koji predstavlja temelj za sve javnozdravstvene aktivnosti.

Zdravstvena politika i strategija za zdravlje EU

Cjelovit i koordiniran pristup zdravstvenoj politici po prvi put je uobličen u Zdravstvenoj strategiji Europske komisije iz 2000. godine. Trenutno se priprema nova Zdravstvena strategija koja bi trebala biti usvojena tijekom ove godine. U njoj bi po prvi put trebale biti objedinjene središnje teme u zdravstvu, zdravlje u svim aspektima politike, kao i globalne zdravstvene teme. U Strategiji će biti postavljeni jasni ciljevi za budući rad na području zdravstva na europskoj razini te definirani mehanizmi njihove implementacije, u suradnji sa zemljama članicama.

Tri su područja od posebnog interesa u razvoju strategije za zdravlje EU:

1. *zdravstvene usluge* - organizacija i pružanje zdravstvenih usluga pripadaju u odgovornosti država članica, međutim pojedini problemi nadilaze nacionalnu razinu, primjerice međugranična zdravstvena zaštita, mobilnost zdravstvenih djelatnika i pacijenata. U svrhu njihovog rješavanja osnovana je skupina stručnjaka na visokoj razini koji rade na praktičnim aspektima suradnje nacionalnih zdravstvenih sustava u EU. Jedan od ciljeva djelovanja je razviti okvir za sigurne, kvalitetne i djelotvorne zdravstvene usluge putem jačanja suradnje između zemalja članica i primjene EU legislative na zdravstvene usluge i zdravstvenu zaštitu.

2. *odgovor na prijetnje zdravlju* - mehanizmi pripravnosti, nadzora i odgovora na prijetnje zdravlju kao što su HIV/AIDS, TBC, bioterizam, ptičja gripa i dr, na razini EU postaju sve važniji. EU dijeli odgovornost s državama članicama za prevenciju širenja i ponovne pojave patogena putem epidemiološkog nadzora i osposobljavanja za brzi i koordinirani odgovor na takve prijetnje.

3. *zdravlje u svim aspektima politike* – EU želi osigurati visok stupanj zaštite zdravlja u definiciji i implementaciji svih aspekata politike i svim aktivnostima koje EU provodi. To uključuje nova partnerstva između različitih sektora kako na razini EU, tako i na nacionalnim razinama, kao i primjenu metoda koje omogućuju sustavnu procjenu utjecaja («*impact assessment*») određenih strategija, planova i programa iz različitih područja politike na zdravlje. Sve nove značajne inicijative na razini EU moraju biti podvrgnute postupku procjene utjecaja u okviru kojeg se na temelju postojećih dokaza istražuje utjecaj na različita područja, uključujući zdravlje i zdravstveni sustav.

Glavno sredstvo za ostvarenje ciljeva zacrtanih u Zdravstvenoj strategiji iz 2000. godine bio je Javnozdravstveni program 2003-08. U međuvremenu je pripremljen novi Program za područje zdravstva 2007-13, sa sljedećim ciljevima:

- *poboljšati zdravstvenu sigurnost građana* (uključiti će aktivnosti na poboljšanje sigurnosti pacijenata i odgovora na zdravstvene prijetnje, regulativi vezano uz krv, tkiva i stanice)
- *promocija zdravlja za napredak i sigurnost* (uključiti će aktivnosti na zdravom starenju, smanjenju nejednakosti, posebno u novim članicama, suradnji između zdravstvenih sustava različitih zemalja na problemima kao što su mobilnost pacijenata i zdravstvenih profesionalaca, aktivnosti vezano uz odrednice zdravlja kao što su prehrana, alkohol, duhan, droge, socijalni i fizički okoliš)
- *prikupljanje i širenje znanja o zdravlju* (uključiti će aktivnosti vezano uz razlike u zdravlju između spolova, zdravlje djece, mentalno zdravlje i druge važne zdravstvene teme, kao i proširenje zdravstvenog monitoringa u okviru EU, razvoj indikatora i prenošenje informacija građanima na pristupačan način, primjerice putem zdravstvenog portala)

Kao i prethodni, i novi program za područje zdravstva služiti će kao okvir za financiranje projekata.

Mnoge aktivnosti koje EU provodi izvan područja zdravstva, utječu na zdravstvo i zdravstvene sustave pojedinih zemalja. Oni koji donose i provode različite političke odluke, često nisu svjesni potencijalnog učinka koji one mogu imati na zdravlje. Uz to, na važne zdravstvene odrednice nije moguće utjecati samo putem zdravstvene politike, neophodna je koordinirana aktivnost na različitim područjima, primjerice na području socijalne i ekonomske politike, zaštite okoliša i dr. Kako bi se poboljšala koordinacija i integracija zaštite zdravlja u svim aktivnostima Europske komisije, osnovana je Međudjelna skupina za zdravlje koja uključuje predstavnike većine odjela Europske komisije, a predvodi ju predstavnik DG SANCA. U okviru ove skupine razmatraju se aktivnosti iz svih područja političkog djelovanja Europske komisije koje bi mogle utjecati na zdravlje.

Institucije i organizacije na području javnozdravstvene djelatnosti

Europski Centar za prevenciju i kontrolu bolesti

U svrhu poboljšanja aktivnosti na području kontrole epidemija i drugih zdravstvenih prijetnji, osnovan je Europski Centar za prevenciju i kontrolu bolesti (Europski CDC) čija se djelatnost temelji na suradnji zdravstvenih sustava zemalja članica.

Izvršna agencija za javno zdravstvo (Public Health Executive Agency – PHEA)

Izvršna agencija za javno zdravstvo ima ulogu upravljanja javnozdravstvenim programima koje pokreće i podržava EU unutar svojih članica i kandidata za članstvo, pružajući im stručnu i tehničku podršku. Uz to, agencija objavljuje natječaje, koordinira evaluaciju te nadzire implementaciju. Agencija logistički i znanstveno podržava ukupne javnozdravstvene aktivnosti EU.

Publikacije

DG SANCO ima nekoliko elektronskih publikacija na koje je moguć javni pristup, primjerice:

Što je novo u Odjelu za zdravlje i zaštitu potrošača – dnevnu kompilaciju novo objavljenih dokumenata

Zdravlje i Glas potrošača – mjesečno izdanje o sigurnosti hrane, zdravlju i zaštiti potrošača

Zdravlje i Potrošači – prenosi vijesti iz područja javnog zdravstva, zaštite potrošača, sigurnosti hrane te

zdravlja životinja

Registracija je moguća na:

<http://ec.europa.eu/comm/coreservices/mailling/index.cfm?form=register&serviceid=1>

Kontakt:

Ana Ivičević Uhemik
Služba za socijalnu medicinu
Hrvatski zavod za javno zdravstvo
Rockefellerova 7
Zagreb

E-mail: ana.ivicevic@hzjz.hr